

26 september 2018 – Europese Commissie machtiger dan Tweede Kamer?

Een interessante brief van de minister van BZK (Kajsa Ollongren) van afgelopen maandag (24 september 2018) aan de Tweede Kamer over de verhouding tussen inlichtingenplicht, geheimhoudingsplicht en de staatssteun procedures. Voorlopige conclusie is dat de Europese Commissie soms sterker staat in haar controlerende taak dan de Tweede Kamer. Uit democratisch oogpunt (leer van de trias politica, scheiding der machten) lijkt dat een opmerkelijk gegeven.

Concreet gaat het om de fiscale gegevens rond omstrede belastingdeals met multinationals als Shell, Unilever en Starbucks. Sommige parlementariërs kijken wat likkebaardend naar dat soort individuele afspraken; het liefst krijgen ze openheid van zaken en bespreken ze de “vermeende belastingontwijking” in de openbaarheid. Artikel 68 van onze grondwet bepaalt dat bewindslieden op verzoek informatie moeten verstrekken aan de Kamer, tenzij het belang van de staat zich daartegen verzet. Informatie is één van de pijlers van ons parlementaire democratie, de Tweede Kamer kan haar controlerende taak immers niet goed uitoefenen als zij niet over de daarvoor noodzakelijke informatie beschikt. De fiscale geheimhoudingsplicht van artikel 67 van de Algemene wet over de Rijksbelasting (AWR) regelt de geheimhouding van gegevens die in het kader van de heffing of inning van de belastingen zijn verkregen. Een belastingplichtige (natuurlijke persoon of rechtspersoon) moet kunnen vertrouwen dat zijn/haar vaak vertrouwelijk verstrekte informatie niet anders wordt gebruikt dan voor het doel waarvoor deze is verstrekt. Als de Tweede Kamer fiscale informatie wil hebben waarop een wettelijke geheimhoudingsplicht rust, dient in elk specifiek geval een belangenafweging te worden gemaakt tussen het belang van het parlement bij inlichtingen en het belang van betrokkenen bij geheimhouding. In het algemeen verzet de geheimhoudingsplicht zich tegen openbare informatieverstrekking aan het parlement, omdat daardoor de informatie alsnog openbaar wordt. Kortom, informatie over individuele belastingafspraken blijft doorgaans onder het (fiscale) tapijt.

Op grond van de procedureverordening kan de Europese Commissie een onderzoek instellen in het kader van haar toezicht op de naleving van het verbod op staatssteun. De Commissie kan een lidstaat om informatie verzoeken als zij vermoedt dat er sprake is van onrechtmatige staatssteun aan een individueel bedrijf of aan een bepaalde sector. Op basis van het EU Verdrag en die procedureverordening moeten lidstaten de gevraagde informatie verstrekken en aan het onderzoek meewerken. De procedureverordening werkt rechtstreeks in de lidstaten; nationale wetgeving die informatieverstrekking aan de Europese Commissie in de weg staat – zoals in dit geval de fiscale geheimhoudingsplicht van artikel 67 AWR - wordt vanwege het feit dat de EU-verordening voorrang heeft boven de nationale wet, buiten beschouwing gelaten. En onder voorwaarden mag de Europese Commissie de informatie ook openbaar maken. Dit heeft ze in het recente verleden ook gedaan, kijk maar naar de Apple casus uit Ierland, daar werden man en paard genoemd en het besluit tot terugvordering van € 13 miljard.

Kortom: waar de Tweede Kamer leden zo nu en dan in het stof happen en geen toegang krijgen tot vermeende belastingdeals, heeft de Europese Commissie een sterker zwaard in handen; zij krijgt die informatie wel en ze mag onder voorwaarden zelf bepalen wat wel of niet openbaar wordt. Het staatssteunrecht staat dus (onder voorwaarden) boven het nationale geheimhouding recht. Uitkomst is dan dat de Commissie meer macht heeft dan de Tweede Kamer. Belangrijk om te weten, met name voor alle fiscale adviseurs van de multinationals (*you can run, but you can't hide*)!

Meer informatie: Melvin Könings, 06 4262 7976, melvinkoenings@lysiasgroup.com